

ÖLÜM SİGORTASI

Doç.Dr.Gülbiye Yenimahalleli Yaşar
Ankara Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi

ÖLÜM SİGORTASI

- ✘ Ölüm sigortası, ölen sigortalının geride kalan ve geçimi sigortalı tarafından sağlanan aile bireylerinin uğradıkları gelir kayıplarını karşılama amacını taşımaktadır.
- ✘ Uzun vadeli sigorta kolları arasında yer alan ölüm sigortasından yararlanabilmek için ölümün iş kazası ve meslek hastalığı nedeni ile gerçekleşmemiş olması gereklidir.
- ✘ İş kazası ve meslek hastalığı nedeni ile gerçekleşen ölümler, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası kapsamında düzenlenmiştir.
- ✘ Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) istatistiklerine göre, Mayıs 2012 tarihi itibarıyla 3.014.317 hak sahibi, ölüm aylığından yararlanmaktadır.

ÖLÜM SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR VE YARARLANMA KOŞULLARI

5510 sayılı Yasanın 32.maddesi uyarınca ölüm sigortasından sağlanan haklar:

- Ölüm aylığı bağlanması;
- Ölüm toptan ödemesi yapılması;
- Aylık almakta olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi;
- Cenaze ödeneği verilmesidir.

ÖLÜM SİGORTASINDAN YARARLANMA KOŞULLARI

- ✘ Ölüm sigortasından yararlanabilmek için hem sigortalıya hem de hak sahibi olabilecek aile bireylerine ilişkin bazı koşulların sağlanması gereklidir.

SIGORTALILIK İLİŞKİN KOŞULLAR

- Sigortalının Ölümü

- ✘ Sigortalının ölüm şekli, nedeni, yeri önemli olmayıp, yukarıda belirtildiği üzere iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan bir nedenle ölmüş olması yeterlidir.
- Belirli Bir Süre Sigortalı Çalışıp Prim Ödemiş Olma veya Kurumla İlişkisi Olma
 - ✘ 5510 sayılı Yasanın 32. maddesi ölüm aylığından yararlanılabilecek dört ayrı duruma yer vermiştir. Anılan maddeye göre ölüm aylığı;
- Herhangi bir sigortalılık süresi aranmaksızın en az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş;
- 4/I, (a) kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş;

- 47. maddede yazılı sebeplerle kazaya uğramış, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış;
- Bağlanmış bulunan malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş durumda iken ölen sigortalının hak sahiplerine, yazılı istekte bulunmaları halinde bağlanır.

Ancak, diğer sigorta kollarında olduğu üzere 4/1, bkapsamında sigortalı sayılan bağımsız çalışanların hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için, ölen sigortalının GSS primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin her türlü borcunun olmaması veya ödenmesi şarttır.

HAK SAHIPLERINE İLİŞKİN KOŞULLAR

- ✘ 5510 sayılı Yasanın 3. maddesine göre hak sahibi; sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malullük, vazife malullğu veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, ocuk, ana ve babasını kapsar.

- DUL EŐE İLİŞKİN KOŞULLAR

- ✘ EŐin hak sahibi olarak 3l3m alıŐından yararlanabilmesi iÇin 3len sigortalı ile yasal bir evlilik baŐının bulunması gereklidir.
- ✘ EŐin sigortalı olarak ŐalıŐması veya gelir veya aylık alıyor olması 3l3m aylıŐı almasına engel oluŐturmayıp, yalnızca kendisine baŐlanacak 3l3m aylıŐı oranını belirlemektedir.
- ✘ 3len sigortalının 3l3m aylıŐının; dul eşine % 50'si; aylık baŐlanmış ŐocuĐu bulunmayan dul eşine ise ŐalıŐmaması veya kendi sigortalılıŐı nedeniyle gelir veya aylık baŐlanmamıŐ olması halinde % 75'i oranında aylık baŐlanır.
- ✘ Dul eŐin evlenmesi durumunda aylıŐı kesilir.
- ✘ Evlenme son bulunduğunda aylık tekrar baŐlanır.
- ✘ İkinci evliliğin 3l3m nedeniyle sona ermesi durumunda sonraki eŐinden de aylıŐa hak kazananlara tercih ettiği aylık baŐlanır (m.54).

- ÇOCUKLARA İLİŞKİN KOŞULLAR

- ✘ Çocukların hak sahibi olabilmeleri için çalışmamaları veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olması gereklidir. Ancak stajyer, çırak, İŞKUR kursiyeri yada tutukevlerinde yaptıkları işlerden dolayı iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kapsamında olan çocuklar ölüm aylığından yararlanırlar.
- ✘ Erkek çocuklar için yaş şartı da bulunmaktadır. Ölüm aylığından yararlanacak erkek çocukların 18 yaşını, lise öğrenimi durumunda 20 yaşını, yüksek öğrenim durumunda ise 25 yaşını doldurmaması gereklidir.
- ✘ Malul olan çocuklar için yaş koşulu aranmamaktadır. Çalışma gücünün en az %60 oranında kaybı malul sayılmak için yeterli görülmektedir.
- ✘ Yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlar da hak sahibi olmaktadır.
- ✘ Bu durumdaki kız ve erkek çocukların her birine ölüm aylığının % 25'i oranında aylık bağlanmaktadır.

-
- ✘ Çocuklardan sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle, ana ve babaları arasında evlilik bağı bulunmayan veya sigortalının ölümü tarihinde evlilik bağı bulunmakla beraber ana veya babaları sonradan evlenenler ile kendisinden başka aylık alan hak sahibi bulunmayanların her birine, ölüm aylığının % 50'si oranında aylık bağlanır (m.34).
 - ✘ Sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya soy bağı düzeltilmiş veya babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak aylıktan 5510 sayılı Yasada belirtilen esaslara göre yararlanır.

- ANA BABAYA İLİŞKİN KOŞULLAR

- ✘ Anne ve babanın hak sahibi olabilmesi için iki koşul aranmaktadır. Birincisi, ölüm aylığının tümünün eş ve çocuklara bağlanmamış olması, ikincisi çalışmamaları ve gelir veya aylık almamalarıdır.
- ✘ 5510 sayılı Yasanın 34.maddesine göre, hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde;
 - her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babaya toplam % 25'i oranında;
 - ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıdaki şartlarla toplam % 25'i oranında aylık bağlanır.

ÖLÜM AYLIĞININ HESAPLANMASI

- ✘ 5510 sayılı Yasanın 33. maddesi uyarınca sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine bağlanan aylığın hesaplanmasında;
 - Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazandığı malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı,
 - Malullük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalının ölüm tarihi esas alınarak 5510 sayılı Yasanın 27. veya 30. maddelere göre tespit edilecek aylığı,

-
- 32/II,a kapsamında malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının prim ödeme gün sayısı, 9000 günden az ise 9000 gün üzerinden, 9000 gün ve daha fazla ise toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden, yaşlılık aylığının hesaplanmasına ilişkin 29. madde hükümlerine göre hesaplanan aylığı esas alınır.
 - ✘ Ancak, 4/I,a kapsamında yer alan hizmet akdi ile çalışmalarından dolayı sigortalı sayılanlar için 9000 prim gün sayısı 7200 gün olarak uygulanır.

ÖLÜM TOPTAN ÖDEMESİ VE İHYA

- ✘ 5510 sayılı Yasanın 36. maddesi uyarınca, ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanamaması durumunda, ölüm tarihi esas alınarak kaydıyla, 31. maddeye göre hesaplanan yaşlılık toptan ödemesi tutarı, hak sahiplerine, 5510 sayılı Yasada belirtilen paylar oranında toptan ödeme şeklinde verilir.
- ✘ Hak sahiplerine yapılacak toptan ödemenin toplamı, sigortalıya yapılacak toptan ödeme tutarını geçemez. Bu sınırın aşılmasını için gerekirse hak sahiplerinin hisselerinden orantılı olarak indirim yapılır.
- ✘ Toptan ödeme yapıldıktan sonra artan tutar olursa, sigortalının ölümünden sonra doğan veya soy bağı düzeltilen veya babalığı hükme bağlanan çocuklarına da bu madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılır.

-
- ✘ 5510 sayılı Yasaya göre toptan ödeme yapılarak tasfiye edilmiş süreler, borçlanılarak veya yurt dışı hizmetleri birleştirilerek ya da sonradan hizmet tespiti nedeniyle hak kazanılan sürelerin eklenmesi suretiyle ölüm sigortasından yararlanmak için gerekli prim ödeme gün sayısının tamamlanması halinde, hak sahiplerinin yazılı isteği üzerine yaşlılık sigortasında ihyayı düzenleyen 31. maddeye göre ihya edilir.
 - ✘ Yukarıdaki süreler, ihya edilen süreye ilişkin tutar dahil her türlü borçların ödendiği tarihi takip eden ay başı itibarıyla 5510 sayılı Yasaya göre aylık bağlanmasında dikkate alınır.

AYLIK ALMAKTA OLAN KIZ ÇOCUKLARINA EVLENME ÖDENEĞİ

- ✘ 5510 sayılı Yasanın 37.maddesine göre, evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödenir.
- ✘ Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yeniden hak sahibi olması halinde, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmaz.
- ✘ Bu durumda olanlar ayrıca genel sağlık sigortalısı sayılır.
- ✘ Evlenme ödeneği verilmesi halinde, diğer hak sahiplerinin aylık veya gelirleri evlenme ödeneği verilen sürenin bitimini takip eden ödeme döneminden itibaren 34 üncü maddeye göre yeniden belirlenir.

CENAZE ÖDENEĞİ

- ✘ 5510 sayılı Yasanın 37.maddesi uyarınca, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenir.
- ✘ Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir.

-
- ✘ Cenaze ödeneğinin yukarıda sayılanlara ödenememesi ve sigortalının cenazesinin gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırılması durumunda, belirtilen tutarı geçmemek üzere belgelere dayanan masraflar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenir.
 - ✘ 4/I,(c) kapsamında kamu görevlisi olarak sigortalı sayılanlardan ölenlerin hak sahiplerine, kendi kurumları tarafından ilgili mevzuat gereği ölüm yardımı hariç cenaze gideri, cenaze nakil gideri ödeneği veya bu mahiyette bir ödemenin yapılması halinde, Kurum tarafından cenaze ödeneği ödenmez.